

Startnotitie herziening welstandsnota voor de gemeente Beemster
mei 2010

Van welstandsnota naar omgevingsnota
BIJLAGEN

WZNH
in opdracht van de gemeente Beemster

José van Campen
Marlies van Diest
Ingrid Langenhoff

BIJLAGE 1:

Geautoriseerde interviewverslagen

Verslag van het interview met Mart Groentjes, namens de Boerderijstichting

Interview in het kader van het opstellen van een startnotitie 'herziening van de welstandsnota gemeente Beemster'
4 december 2009

De heer Groentjes licht het doel van de particuliere stichting, tevens een vereniging van bewoners van boerderijen, toe; het behouden van de verschijningsvorm van de (stolp-)boerderij in Noord-Holland en doet verslag van de belangrijkste activiteiten van de stichting als het geven van advies aan de leden en bijdragen aan het kennisontwikkeling via publicaties. Ook heeft de stichting een inventarisatie van alle 5.500 boerderijen in Noord-Holland afgerond en de verschijningsvorm en het huidige gebruik in een beeldbank vastgelegd. Naar schatting 70% van de stolpboerderijen in Noord-Holland heeft geen agrarische functie meer maar in de Beemster staat nog wel een groot deel van de stolpen met een woonfunctie bij een functionerend agrarisch bedrijf. Nog steeds is de agrarische functie hier de dominante functie in het buitengebied.

De problematiek van functieverandering uit zich in aantasting van het historische karakter, in geval van het interieur in het verlaten van de oorspronkelijke indeling en in geval van het exterieur in verrijking van het oorspronkelijk sobere karakter, het toevoegen van historiserende stijlkenmerken en het zichtbaar maken van de welstand van de nieuwe bewoners. Slechts 10% van alle boerderijen is via de monumentenwet beschermd. De stichting richt zich met name ook op het behoud van de verschijningsvorm van de niet beschermde stolpen. Sloop van stolpen komt in de Beemster relatief weinig voor maar functieverandering naar wonen komt veel voor. Recent is de afspraak gemaakt dat alle aanvragen voor bouwactiviteiten aan stolpen door de gemeente aan de boerderijstichting voor advies worden voorgelegd. Het is echter onbekend of dat in alle gevallen inmiddels ook gebeurt.

Op de vraag wat het belangrijkste is om te beschermen (of om bij nieuwbouw te realiseren) beschouwd op de verschillende schaalniveau van de erfkarakteristieken tot aan het laagste schaalniveau van architectonische uitwerking geeft de heer Groentjes aan dat de stichting dat onderscheid in principe niet maakt. Op het niveau van het erf zijn vooral de ontwikkeling als de schaalvergroting en de functieverandering naar paardenhouderij van invloed. De invloed van schaalvergroting betreft vooral een aanpassing van het erf en de situering van de gebouwen en inpassing in het landschap, een landschapsontwerpogave. In de regel geldt 'hoe meer afstand vanaf het historische complex hoe beter'. De invloed van de paardenhouderij is vooral een esthetische opgave.

Op het stedenbouwkundige niveau gaat het vooral om de inpassing in het landschap (openheid en geslotenheid) en de massa. In geval van sloop is het naar de mening van de heer Groentjes niet per definitie gewenst om een stolp terug te bouwen als het karakteristieke van een stolp niet benaderd wordt. De vaak toegepaste inhoudsmaat van 900 m³

is niet toereikend om het volume van de stolp te benaderen, dat zou moeten worden uitgebreid tot 1200 m³ in combinatie met de kenmerkende dakhelling. Het bouwbesluit levert ook problemen wat betreft de maatvoering van de gevel en daglichttoetreding.

Op het architectonische niveau, het niveau waarop de objectgerichte criteria voor de stolpboerderijen vooral van toepassing zijn, geeft de heer Groentjes aan dat hij niet op de hoogte was van de objectgerichte criteria voor stolpboerderijen in de huidige nota maar voor dit gesprek kennis heeft genomen van deze criteria. Zijn conclusie is dat deze criteria wel aangescherpt zouden kunnen worden, om de zuiverheid van een droogmakerij-stolp te benaderen.

Er bestaat niet zozeer een typische Beemsterstolp maar de verschijningsvorm is wel streekgebonden en in de Beemster is er sprake van een droogmakerijstolp, met als voornaamste kenmerk dat het land achter de boerderij ligt hetgeen de plaats van de darsdeuren (aan de achterzijde) bepaalt. De 17^e en 18^e eeuwse herenboerderijen zijn per definitie beschermde Rijksmonumenten. In de Beemster komt ook de tuindersstolp voor die dezelfde indeling kent maar door de functie een kleinere maat heeft (ca. 10m. x 10m.) en waarbij nooit sprake is van een staartstuk.

Als ongewenste architectonische ontwikkelingen worden het toepassen van afwijkende stijlkenmerken genoemd, als het plaatsen van een ronde schoorsteen, het aanbrengen van een dakspiegel of overhangend riet als dakbedekking (traditioneel werden twee rijen pannen toegepast om water op te vangen). Volgens de huidige criteria zou overhangend riet mogelijk zijn.

Het voorkomen van symmetrisch geplaatste tuindeuren in de voorgevel, wat impliceert dat de voordeur in de zijgevel voorkomt, is typerend voor de Beemster stolp, een 18^e- en 19^e eeuwse stijlgebruik.

De ingreep om de darsdeuren in glas uit te voeren is in principe geen bezwaar als (zoals in de meeste gevallen) de darsdeuren aan de achterzijde zijn gesitueerd en omdat met een achterliggende glazen pui de houten deuren vaak worden behouden. Ook de toegepaste loggia's in het dakvlak aan de achterzijde is voor het behoud van de verschijningsvorm geen bedreiging.

De heer Groentjes vindt het voor een toekomstig werkzaam welstandsbeleid van belang dat de inhoud van de huidige criteria wordt aangescherpt wat betreft de zuiverheid. Vooral procesmatig zou hij de gemeente willen aanbevelen gebruik te maken van de kennis van de stichting. De afspraak om de bouwaanvragen voor advies voor te leggen is van belang evenals het verhogen van de kennis van de commissieleden die het welstandsbeleid interpreteren. De publicaties van 'L. Brandts Buys' en 'Zee van Land' zouden als verplichte literatuur voor commissieleden beschouwd kunnen worden. Andere procesmatige aspecten die de verschijningsvorm van de stolp kunnen beïnvloeden als het afwijken van het welstandsadvies door het college of het afwijken van de bouwvergunning (handhaving) blijken in de gemeente Beemster niet meer van grote invloed. De gemeente is goed georganiseerd en er is veel aandacht voor de stolp ook omdat de werelderfgoedstatus onder andere is toegekend door de veelheid aan stolpen. Bovendien zijn de lijnen kort. Er is wel een beperkt aantal

voorbeelden uit het verleden te noemen in de sfeer van bouwen in afwijking van de bouwvergunning, waarbij het college niet bereid was te handhaven. Als voorbeeld van een groot visueel effect wordt het toepassen van een stenen rollaag in een afwijkende kleur genoemd. Wat betreft de afstemming tussen het monumentenadvies en het welstandsadvies is het naar de mening van de heer Groentjes goed mogelijk om een geïntegreerde commissie te formeren. De drie tegenstrijdige adviezen zijn het gevolg van het conflict tussen het zichtbaar maken van de geschiedenis van de verandering en restaureren in de oorspronkelijke staat. Dat dilemma zou aan de orde moeten komen in de startnotitie. Binnen de karakteristiek van de stulp is een moderne interpretatie mogelijk. Om tot een goede interpretatie te komen zullen de karakteristieken vertaald moeten worden in de welstandsnota en zou de redengevende omschrijving toegevoegd moeten worden.

De gemeente krijgt een zwaardere taak in de toekomst maar krijgt ook meer instrumenten ter beschikking. Prioriteit ligt bij het ruimtelijke ordeningsbeleid, zeker omdat slechts 10% van de stolpen (met een totaalbestand van 355) beschermd is via de monumentenwet.

Verslag van het interview met de welstandscommissie

Interview in het kader van het opstellen van een startnotitie over de 'herziening van de welstandsnota gemeente Beemster'.

Met Dick Appelman (voorzitter welstandscommissie) en Cees Stet (plantoelichter)

d.d. 4 december 2009

Doel van het interview is het onderzoeken van de werking van de huidige welstandsnota en op welke concrete onderwerpen de nota aanpassing en actualisatie vergt.

Er wordt in de praktijk van het welstandsadvieswerk een spanning ervaren tussen de karakteristiek van de Beemster van openheid van het landschap en het bebouwen van het buitengebied en invoegen van moderne ontwikkelingen. Des Beemsters is een begrip en drukt de bijzonderheid van het (buiten-)gebied uit maar de consequenties hiervan zijn nog niet tot ieders 'mental map' doorgedrongen, nog niet bij de burger met bouwplannen en ook niet bij diens ontwerper. Des Beemsters heeft minder aandacht voor de woonwijken en uitbreidingswijken in Middenbeemster en Zuidoostbeemster waar deze spanning ook nauwelijks optreedt. Van de zijde van de gemeente mist de ontwikkelingsvisie 'Des Beemsters' vooral een vertaling naar het ruimtelijke ordeningsbeleid in het buitengebied. Maar ook in de welstandsnota is aan het buitengebied slechts een regulier welstandsniveau toegekend. Met name de samenhang tussen het gebouw en de inrichting van het erf is van belang bij de beoordeling van bouwplannen. De spanning wordt opgeroepen door het ontbreken van deze zo karakteristieke samenhang waarbij het (juridisch) instrumentarium voor de welstandscommissie ontbreekt om deze samenhang te eisen. De commissie zet daarom in op overtuigen en maakt daarbij gebruik van de visie op het nieuwe Beemstererf. Het projectbureau Des Beemsters toetst plannen aan Des Beemsters en stuurt op samenhang tussen bebouwing en erfinrichting, maar ook de gemeente beschikt nog over onvoldoende (juridisch) instrumentarium om een Des Beemsters inrichting te eisen.

De structuur en opbouw van de nota werkt goed, zowel voor de commissie als voor de planindiener. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de gemeente Zeevang worden er relatief weinig nieuwe stolpen gebouwd. Hoewel er geen typische Beemster stomp bestaat verdienen de criteria voor stolpen wel enige aanscherping. Ook bij de stolpen gaat het vooral om het stedenbouwkundig inpassen van moderne ontwikkelingen in de landbouw (landbouwschuren en functionaliteit) op het erf. Sturing op architectonische kenmerken is voldoende mogelijk met de huidige nota maar ook van ondergeschikt belang. Sturing op stedenbouwkundige inpassing in het landschap en erfinrichting is onvoldoende mogelijk. Het is van belang dat Des Beemsters II daarom een vervolg krijgt. De aanbevelingen van de

bewonersorganisatie 'Het Gulden Verband' zijn vooral stedenbouwkundig van aard.

Ten aanzien van het dilemma historiserend versus eigentijdse architectuur werkt de veelgebruikte terminologie verwarrend. In de huidige nota staat concreet dat er niet historiserend gebouwd mag worden. De doelstelling in het welstandsbeleid dat een gebouw zich moet voegen in de omgeving of kwaliteit moet toevoegen verdient uitleg in de startnotitie. De veel aangehaalde recent gerealiseerde gebouwen 'het zorgcentrum', de uitbreiding aan de kerk en de CONO kaasfabriek tonen aan dat dit dilemma en begrippenuitleg nodig is.

De gebiedsindeling voldoet op hoofdlijnen naar de mening van de welstandscommissie. Omdat het uitgangspunt moet zijn dat de hele gemeente Beemster bijzonder is, werelderfgoed, is het van belang dat het welstandsniveau wordt verhoogd van regulier naar bijzonder; met name in het buitengebied en de linten. Als thema zou er bijzondere aandacht naar de dorpsranden uit moeten gaan, de naar het bijzondere gebied toegekeerde bebouwing. In de huidige nota is dat niet het geval. Deze dorpsranden bepalen het beeld vanuit het open landschap en kunnen opschuiven door ontwikkelingen. Voor de binnengebieden volstaat een regulier welstandsniveau. Er bestaat geen behoefte aan welstandsvrije gebieden; zeker in het licht van de toekomstige verruiming van het vergunningvrije bouwen.

Ook de reclamecriteria verdienen aanscherping, vooral een objectgericht reclamebeleid per gebied ontbreekt (er is in de gebieden een enkel criterium over gevelreclame opgenomen) en richtlijnen voor masten en driehoeksreclames.

Voor de beoordeling van de inpassing van paardenhouderijen in het landschap zijn de criteria onvoldoende verfijnd. Deze ontwikkeling gaat niet alleen gepaard met de aanleg van paardenbakken en stallen maar ook met vele 'bouwwerken geen gebouw zijnde'; als hekken, lichtmasten, tredmolens, wegen enz. met grote visuele impact maar waarvoor een beoordelingskader ontbreekt. Het probleem bij de paardenbakken is vooral de maatvoering. Paardenbakken worden vaak in één maat uitgevoerd, een maat die niet is afgestemd op de Beemstermaat.

Andere objecten worden niet gemist, windmolens zijn niet gewenst in de Beemster en voor de inpassing van zonnepanelen in het dakvlak is een architectonische oplossing mogelijk.

De criteria voor excessen zijn nooit gebruikt.

Als beleidsdoelstelling zou het uitgangspunt van de nieuwe nota moeten verschuiven van het object naar 'ruimtelijke kwaliteit'; het object in zijn omgeving. In de ruimtelijke onderbouwingen in geval van ontwikkelingen is dit aspect vaak onvoldoende uitgewerkt, bijvoorbeeld in het geval van de 14 woningen aan de Jisperweg 112. In geval van Leeghwater III is er weliswaar een beeldkwaliteitplan met welstandscriteria vastgesteld maar de regels zijn onvoldoende uitgewerkt. Dat leidt in combinatie met toepassing van vaak dezelfde architecten en particulier opdrachtgeverschap tot te weinig houvast.

Ook zou er een beter samenspel georganiseerd kunnen worden tussen het projectbureau Des Beemsters, de monumentencommissie en de welstandscommissie. De ontwikkelingsvisie is nooit aan de welstandscommissie voorgelegd en wordt niet gebruikt. Er zou een inhoudelijke overdracht in het proces moeten worden ingebouwd, waarbij een 'Des Beemsters' toelichting bij de plannen wordt verzorgd. De werkwijze kan nader worden bepaald. De taak van de welstandscommissie zou kunnen worden verruimd naar toetsing van 'Des Beemsters' en ruimtelijke kwaliteit. Het projectbureau zou de inpassing op een 'Des Beemsters' wijze kunnen beoordelen, waarbij alleen de plannen die voldoen aan de commissie worden voorgelegd voor de architectonische beoordeling. Ook karakteristieke, beeldbepalende objecten (stolpen) zouden in de nota nadrukkelijke kunnen worden beschreven en de criteria worden aangescherpt. Er bestaat ook een categorie 'sloopwaardige' stolpen waarvoor het bestaande beoordelingskader voldoet. Relatief weinig stolpen worden gesloopt in de Beemster.

Vanuit het perspectief van de burger verdient de nieuwe nota zorgvuldige communicatie en promotie. Hoewel de nota digitaal beschikbaar is op de website van de gemeente kent de burger de nota niet actief. De nota is wel bekend bij ontwerpers. De baliefunctie, het omgevingsloket, is belangrijk in dit verband en de huidige werkwijze met een technische dienst letterlijk op afstand leidt soms tot te veel afstand tussen de planindieners en deze ambtelijke dienst.

De wens om een burgerlid aan de welstandscommissie toe te voegen is mogelijk waarbij de commissie verzoekt om een specifieke taak en afbakening van bevoegdheden. Het burgerlid zou vooral de lokale stemming over een bouwplan kunnen verwoorden en in de discussie uitleg vragen over de beoordeling door de vakkundige leden van de commissie en de commissie voordurend tot motivering aanzetten. Discussies over 'smaak' is daarbij niet relevant, tenslotte geeft het welstandsbeleid de kaders. Toevoeging van een burgerlid zou niet moeten leiden tot verplaatsing van raadsdiscussies naar de openbare vergadering.

Verslag van het interview met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Interview in het kader van het opstellen van een startnotitie over de 'herziening van de welstandsnota gemeente Beemster'.

Met Marije de Korte, consultant uitvoering Monumentenwet Noord-Holland Noord en

Lodewijk van Roij, consultant planvorming en ruimtelijke ontwikkeling Noord-Holland.

d.d. 7 december 2009 in Amersfoort.

Betrokkenheid geïnterviewden bij het welstandsbeleid in de Beemster

Beeldkwaliteit en welstandstoezicht zijn tegenwoordig geen grote aandachtspunten voor de Rijksdienst, men werkt veel meer op structuurniveau aan de instandhouding van het nationaal cultureel erfgoed. De Rijksdienst is in wisselende mate actief bij planvorming in de Beemster betrokken (geweest). Men is op de hoogte van een aantal initiatieven, maar het duurt lang voordat deze op gang komen. De Rijksdienst neemt geen initiërende rol hierin, dat is geen rijkstaak. In het algemeen (dus niet alleen in de Beemster) is het de inzet van de Rijksdienst wel om meer in het begin van lokale planvormingsprocessen betrokken te worden, mede in het kader van de ontwikkelingsplanologie, verwoord in het nationaal en provinciaal ruimtelijk beleid.

Een groot knelpunt bij de plaatsing van een gebied op de werelderfgoedlijst van Unesco is dat daar niet direct specifiek instrumentarium aan gekoppeld is. Een belangrijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van een op bescherming/instandhouding/beheer gericht instrumentarium ligt bij de gemeente Beemster als 'siteholder', terwijl daar niet veel (extra) capaciteit/expertise voor is. Bovendien heeft de gemeente naast beheer van het werelderfgoed, ook andere belangen (grond, vastgoed, lokale economie).

LvR kent het bestemmingsplan van beschermd gezicht Midden Beemster niet. Als er een beschermend bestemmingsplan is, heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (na erover te hebben geadviseerd bij de totstandkoming ervan) er in het algemeen geen bijzondere rol meer in. (Dat komt eventueel weer aan de orde bij afwijkingen/herzieningen van het bestemmingsplan)
De geïnterviewden maken niet actief gebruik van de huidige welstandsnota.

Mening over de huidige nota en aanbevelingen voor de actualisering

LvR heeft de nota speciaal voor het interview bestudeerd. Hij noemt het een goed bruikbare nota.

De gebiedsgerichte criteria zijn niet zeer onderscheidend. Het zou meer 'Des Beemsters' kunnen zijn.

De gehele Beemster zou (minstens) onder het bijzondere welstandsniveau moeten vallen; je mag hier best streng zijn: juist door de openheid hebben alle ingrepen effect op de te beschermen waarden. De gebiedsgerichte criteria moeten dan wel meer onderscheidend worden gemaakt.

Wat is verstorend? Vooral afwijkende maat- en schaalverhoudingen. Afwijkende (eigentijdse) architectuur is wel mogelijk zonder dat dit de afbreuk doet aan de te beschermen waarden, mits goed ingepast in de omgeving/beschermd object.

Van belang is onderscheid te maken in de verschillende schaalniveaus van de Beemster alvorens je criteria meegeeft/opstelt. Te beschermen waarden:

- schaal van de hele Beemster: openheid

- schaal van de kernen: bijvoorbeeld dakhelling
- dorpsranden: specifieke eisen
- linten: specifieke eisen
- objecten: karakteristieke en monumentale panden, en erven.

Bij objectgerichte criteria: de onderscheiden objectcriteria zijn goed. In de nieuwe nota zou ook de omgeving van het object betrokken moeten worden (is ook uitgangspunt MoMo). Met name de erf- en tuininrichting in het buitengebied is belangrijk.

Relatie met andere beleidsinstrumenten

De 'uitzonderlijke universele waarden' (uuv's) van het werelderfgoed zijn te globaal om er een goed instrumentarium op los te laten. De kenmerkende 'openheid' van de Beemster wordt bijvoorbeeld niet genoemd, wel wordt gesproken over een 'well preserved landscape'. De vraag is hoe je die uuv's vertaalt in beleidsinstrumenten. Het beschermd stads- of dorpsgezicht is voor de bescherming van de cultuurhistorische waarden van de Beemster wel mogelijk, maar niet optimaal. Het landschap zou op structuurniveau beschermd moeten worden. Het aanwijzen van een beschermd landschapsgezicht is het overwegen waard, maar het instrument is nog nooit toegepast. Bovendien ben je daarmee afhankelijk van de provincie als verantwoordelijke instantie voor het instrument.

Een (beschermend) bestemmingsplan is noodzakelijk, maar geeft in het algemeen op hoofdlijnen (structuurniveau) een stedenbouwkundige/functionele bescherming. Alleen in een beschermd gezicht mag het bestemmingsplan verder gaan op het gebied van beeldwaarde, ruimtelijke kwaliteitsaspecten of inrichtingsprincipes gebaseerd op de historie van het gebied. Een beeldkwaliteitplan kan complementair zijn, mits een goede koppeling wordt gemaakt met het bestemmingsplan of welstandsnota.

De Beemster Bouwdoos kan een goed instrument zijn - mits 'vertaald' in een beeldkwaliteitplan - om het gat tussen bestemmingsplan en welstandsnota te dichten. De vraag wat je wilt beschermen, moet worden uitgewerkt op de verschillende schaalniveaus: provinciale structuurvisie, niveau van de hele Beemster, mesoniveau en erfniveau.

Een gemeentelijke monumentenlijst is er nog niet. Wel worden karakteristieke panden aangewezen in het bestemmingsplan (MIP-panden). Deze zouden terug moeten komen in de welstandsnota. De dossiers zijn desgewenst in te zien in de bibliotheek van de RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED.

In feite ontbreekt er nog steeds een samenhangend instrumentarium voor de bescherming van de cultuurhistorische waarden op de verschillende schaalniveaus.

Gestructureerd overleg ontbreekt eveneens. Vanuit de Rijksdienst zit een vertegenwoordiger in het kwaliteitsteam, maar zonder inhoudelijke adviesrol. De Rijksdienst zou de relatie met de gemeente actiever willen oppakken. De Rijksdienst kan vooral kennis ter beschikking stellen en kan een belangrijke adviesrol vervullen.

Ontwikkelingen

Zuid-Oost Beemster 1 en 2 en de mogelijke uitbreiding met 700 bufferwoningen. Dit is gekoppeld aan voorwaarde dat het migratiesaldo nul blijft. De vraag is of dat kan. De stedelijke

druk zal toenemen. De gemeente heeft hier een dubbele rol: ze wil bouwen, ook al gaat het om werelderfgoed. De Rijksdienst kan alleen maar op afstand toezien en reageren.

Verslag interview met Croonen Adviseurs, opsteller bestemmingsplan buitengebied Beemster

Interview in het kader van het opstellen van een startnotitie over de 'herziening van de welstandsnota gemeente Beemster'.

Met Ewout Brouwer

d.d. 14 december 2009

Betrokkenheid geïnterviewde bij het welstandsbeleid in de Beemster

EB werkt in opdracht van de gemeente Beemster aan het bestemmingsplan Buitengebied. Het voorontwerp is vrijwel gereed, dit wordt in januari vrijgegeven voor overleg. In het voorjaar moet vervolgens het ontwerpbestemmingsplan gereed zijn.

Het concept voorontwerp is op dit moment nog niet optimaal ingericht op de bescherming van de waarden die in Des Beemsters zijn genoemd. Croonen heeft een overzicht met drie kolommen gemaakt. De eerste kolom geeft aan wat er nu in het concept voorontwerp staat; dit is beperkt, mede vanwege de bestaande situatie en bestaande rechten. De tweede kolom geeft aan wat vanuit Des Beemsters geredeneerd nog aan meer extra bescherming geregeld zou kunnen worden. De derde kolom geeft aan wat er dan nog zou resteren voor de welstandsnota. Een beeldkwaliteitplan kan worden ingezet voor uitwerking van de tweede en derde kolom.

Croonen baseert het concept voorontwerp op de eerste kolom en is gevraagd om uit de tweede kolom alleen dat wat niet direct leidt tot nog niet afgewogen planschade of politieke consequenties op te nemen in het bestemmingsplan. Bij nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld door ontheffingen of wijzigingsbevoegdheden, zou het voldoen aan de principes van Des Beemsters als voorwaarde gesteld kunnen worden. Het is een politieke keuze om het voorontwerp beter af te stemmen op Des Beemsters; in dat geval moet rekening worden gehouden met mogelijke planschadeclaims. Anderzijds kan ook gewezen worden op de meerwaarde die een krachtig gebiedsimago biedt.

EB maakt niet actief gebruik van de huidige welstandsnota.

Mening over de huidige nota en aanbevelingen voor de actualisering

EB heeft de nota bij het opstellen van het voorontwerp bestudeerd. Hij noemt het een nuttige nota. Kanttekening bij de criteria voor het landelijk gebied is de kaprichting haaks op de weg, die zou bij hoekpunten duidelijk gedefinieerd moeten zijn. Daarnaast wordt ook de gebiedsindeling waar het gehele buitengebied onder een en hetzelfde regime vallen ter discussie gesteld.

Het is noodzakelijk om het bestemmingsplan en de welstandsnota inhoudelijk en procedureel op elkaar af te stemmen. Qua planning loopt de besluitvorming over het voorontwerp en de startnotitie redelijk parallel.

EB is van mening dat de gehele Beemster onder het bijzondere welstandsregime moet vallen. Met de UNESCO status kun je niet van 'regulier' spreken.

Opgaven die zowel voor bestemmingsplan als welstandsnota relevant zijn:

- Nadere differentiatie in deelgebieden binnen het buitengebied, vanuit trends en eventueel mogelijke ontwikkelingsrichtingen. Het hele landelijke / agrarische deel gaat onder het boerengrid gaan vallen, met inrichtingsprincipes volgens Des Beemsters. Het stramien van de Beemster is leidend, ook bij de toekomstige mogelijkheid van kavels van 2 ha (4 Beemsterkavels)
- de bebouwingsrichting zou moeten worden opgenomen in het bestemmingsplan en bevestigd en uitgewerkt worden in de welstandsnota (kaprichting, erfinrichting etcetera).
- voor wat betreft de zonering op de kavel worden in Des Beemsters een tuin/woonzone onderscheiden en daarachter de bedrijfszone (in de tuinzone mag niet worden gebouwd). Het bestemmingsplan onderscheidt dus niet de woon/werkzone. Aandachtspunt is wel hoe ver achter de achtergevel van de woonbestemming, de bedrijfsbebouwing mag beginnen?
- de buitens moeten een specifieke bestemming of wijzigingsbevoegdheid krijgen, dat zit er nu nog niet in.
- tuinderserf alleen bij de paden bij de Neckerzoom
- Ringdijkerf wordt niet apart onderscheiden, dat zal via een wijzigingsbevoegdheid of separaat bestemmingsplan gaan
- bij de forten: de forten zelf zijn beschermd, het schootsveld niet, daarin zijn bouwvlakken opgenomen, ook hierbij geldt dat de gemeente uitgaat van bestaande rechten
- stolpen: een nieuwe stulp moet minimaal 15x15 meter zijn; dat leidt tot een groter volume dan dat voor een gewoon woonhuis is toegestaan. Iedereen die een groter woonhuis wil zou dus een stulp kunnen bouwen. Maar een stulp moet ook vrij in het landschap staan, een rijtje stolpen is niet wenselijk. Alleen binnen bestaande bouwvlakken..
- bij sloten zou nagedacht moeten worden over streekeigen beplanting van de oevers, de waterbreedte en het talud (doorsnede).
- bruggen en dammen: het bestemmingsplan geeft maximale afmetingen aan. Bestaande bruggen en dammen zijn opgenomen, voor nieuwe is een ontheffing nodig. Daar moeten vanuit beeldkwaliteit voorwaarden aan gesteld worden.

Relatie met andere beleidsinstrumenten

EB adviseert nadrukkelijk om de criteria voor erfinrichting op te nemen in de welstandsnota.

De aanlegvergunning is in het bestemmingsplan geregeld. Dit zou gekoppeld kunnen worden aan welstandseisen m.b.t. het erf. Er zou dan in het bestemmingsplan een inrichtingsplan verplicht gesteld moeten worden, met een toets aan de welstandsnota.

Zichtlijnen zijn belangrijk, die moeten worden bewaakt bij toets van de inrichtingsplannen.

De openheid van het landschap moet in het bestemmingsplan geregeld worden door strakke afbakening van de bouwvlakken.

Inrichting openbare ruimte: in het bestemmingsplan wordt de maatvoering en het profiel van de wegen vastgelegd, de welstandnota (of een beeldkwaliteitplan) zou dit aan moeten vullen met richtlijnen voor materiaal, type bomen etc. Inrichting van de openbare ruimte is zeker een item voor de welstandnota of beeldkwaliteitplan.

Bij de bestemming Agrarische met Waarden zal altijd een toets aan landschappelijke en cultuurhistorische waarden plaats vinden, die waarden zijn opgenomen in de toelichting en er wordt verwezen naar Des Beemsters. Vraag is nog wel wie die beoordeling gaat uitvoeren.

Kan een beeldkwaliteitplan nog veel toevoegen? Ja, vindt EB, want Des Beemsters is voornamelijk gericht op de agrarische erven. In een beeldkwaliteitplan kunnen ook spelregels voor burgergrid en andere bestemmingen worden opgenomen. Een beeldkwaliteitplan en een structuurvisie zijn meer sturingsgericht. Bestemmingsplan en welstandsnota zijn toetsingsgericht.

Ontwikkelingen en specifieke objecten

Schaalvergroting in de landbouw: waar is de grens? Welstandsnota zal richtlijnen moeten geven voor megastallen.

Paarden: gemeente wil de VNG handreiking overnemen, daarin staat een maximale maatvoering van 2,5 ha. Binnen het bouwvlak is de plaatsing van gebouwen niet geregeld. EB vindt dat dergelijke grote paardenhouderijen slecht in de Beemster passen en adviseert de gemeente de maatvoering aan te passen. Welstandsnota zal ook criteria moeten geven voor grote stallen met boxen en voor paardenhotels etc.

Verbrede landbouw: wordt vanuit gegaan dat dit altijd ondergeschikt moet zijn aan agrarische functie.

Niet agrarische bedrijfsbebouwing, ook hier de vraag wat de grens is en wat de kwaliteitseisen kunnen zijn.

Recreatiedruk neemt toe. Een golfterrein is per definitie een inbreuk op de Beemsterkavel.

Conclusie

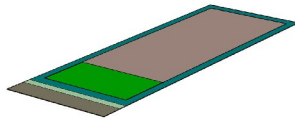
Concept voorontwerp bestemmingsplan gaat vooral uit van bestaande rechten en geeft, vanwege het juridische karakter en onafgewogen economische en ruimtelijke consequenties, nu nog weinig sturing op gewenste kwaliteit.

Welstandnota kan aanvullend zijn, met name ten aanzien van:

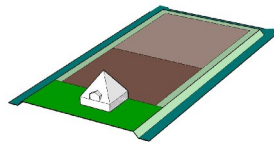
- oriëntatie van gebouwen op de kavel
- zichtlijnen
- inrichting van het erf

- openbare ruimte
- specifieke criteria voor de verschillende grids

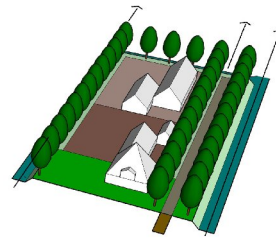
Daarbij is het denkbaar dat de welstandsnota het kader wordt waarop verplicht gestelde inrichtingsplannen in het bestemmingsplan worden getoetst.

GEBRUIK
(bestemming)

RUIMTE
(bebouwingsregels en aanlegvergunning)

BEELD
(beeldkwaliteitsplan)

Structuurvisie en/of beeldkwaliteitsplan zijn noodzakelijk om meer op kwaliteit te sturen, ontwikkelingsgericht.

Directe afstemming tussen bestemmingsplan buitengebied 2010 en de te herziening van de welstandsnota biedt de gemeente de mogelijkheid voor een volledige instrumentarium voor het inbedden van Des Beemster bij kleinschalige en te voorziene (her)ontwikkelingen. Voor grootschaliger en nog onvoorziene ingrepen is dan een beeldkwaliteitsplan noodzakelijk, waarbij Des Beemsters als kader dient. Dit kan ook als integraal onderdeel van een structuurvisie worden opgenomen.

Verslag interview Kwaliteitsteam Beemster

Interview in het kader van het opstellen van een startnotitie over de 'herziening van de welstandsnota gemeente Beemster'.

Met Peter Paul Witsen

d.d. 14 december 2009

Doel van het interview is het onderzoeken van de relatie tussen het welstandsbeleid en de ruimtelijke kwaliteit op het schaalniveau van de hele gemeente Beemster.

Het Kwaliteitsteam is ingesteld met als specifieke opdracht om te adviseren over projecten binnen de ontwikkelingsvisie Des Beemsters en het daaraan verbonden instrumentarium. In de praktijk is de taakopvatting verbreed naar andere ontwikkelingen die het werelderfgoed kunnen beïnvloeden. Deze taak is beleidsmatig van aard, specifiek aan de status van werelderfgoed gekoppeld en tot 2012 verankerd in de gemeentelijke organisatie. Inhoudelijk adviseert het K-team de betrokken wethouders onder meer over het ontwerp-bestemmingsplan buitengebied, het vierde kwadrant Middenbeemster, de Beemstererven- strategie, het beeldkwaliteitplan Nekkerzoom en de Cono-fabriek. Over de uitbreidingswijken in Zuidoostbeemster en op perceelsniveau wordt niet structureel geadviseerd. De advisering krijgt onder meer vorm via collegiaal overleg met de betrokken ontwerpers. In het beschermd dorpsgezicht zijn er geen ontwikkelingen geweest waarover is geadviseerd. De verbreding van de taakopvatting naar projecten buiten Des Beemsters, betekent dat ook na de taakbeëindiging van het Kwaliteitsteam nagedacht moet worden over de wijze van kwaliteitszorg met betrekking tot het werelderfgoed. Als inhoudelijke opdracht zou de nieuwe welstandsnota opgesteld moeten worden anticiperend op de situatie ná 2012, een organisatie zonder K-team.

Organisatorisch zou de huidige werkwijze van het K-team als adviescollege van B&W gestructureerd moeten worden, door de adviezen te verwoorden in formele adviezen, zodat door openbaarheid van deze adviezen indirect ook aan de Raad wordt geadviseerd.

Het K-team adviseert op het schaalniveau van de hele Beemster, de welstandscommissie adviseert op het schaalniveau van de individuele kavel (bouwvergunning). Advisering over het tussenliggende schaalniveau, het niveau van handhaving van beeldkwaliteitplannen van ontwikkelingsprojecten, is op dit moment organisatorisch niet geregeld.

De welstandsnota wordt niet gebruikt door het K-team, vanwege het schaalniveau waarop het K-team opereert en de adviestaak die zij heeft over nieuwe ontwikkelingen. De huidige opzet van de welstandsnota met een gebiedsindeling en een regulier welstandsniveau voor het buitengebied zou andersom opgezet moeten worden, geredeneerd vanuit het landschap. Het landschap is bijzonder vanwege de werelderfgoedstatus en de randen van de bebouwing, niet zozeer vanwege de binnengebieden van de woonwijken. Beoordeling van bouwplannen in de binnengebieden behoort exclusief tot het domein

van de welstandscommissie. Het belang van een 'Des Beemsters-erfinrichting' verdient uitwerking in de welstandsnota, zodat ontwikkelingen ook op perceelsniveau gestuurd kunnen worden. Herhaling van de visie op het Beemstererf in de welstandsnota heeft ook communicatieve waarde. Ontwikkelingen als schaalvergroting en schaalverbreding (met paardenhouderijen, reclame, terrassen, functieverandering boerderijen en parkeren) moeten aan de orde worden gesteld.

De compositie van het erf en de cultuurhistorische waarden zouden zoveel mogelijk moeten worden verwerkt in het bestemmingsplan, als oriëntatie van de bebouwing, oprijlaan, situering en volume hoofdgebouw en bijgebouwen en de omvang van de landbouwschuren. Het K-team heeft gesprekken gevoerd over het bestemmingsplan maar over de laatste versie nog niet formeel

geadviseerd. Verwerking van de cultuurhistorische waarde zou ook het uitgangspunt van de nieuwe nota moeten zijn, welstand op het niveau van het erf. Op de vraag hoeveel vrijheid de nota op het perceelsniveau zou kunnen bieden geeft de heer Witsen aan dat er vrijheid in compositie geboden kan worden. Het is niet beslist nodig om het Des Beemsters erfinrichtingsmodel te standaardiseren of te kopiëren.

Dat betekent naar zijn mening ook een verschuiving van de traditionele rol van welstand van toetsing achteraf naar enthousiasmeren vooraf, door promotie en voorlichting aan het loket. Ingezet moet worden op goede voorlichting en een toegankelijk loket bij de gemeente en de commissie. De boer moet spontaan het gevoel krijgen dat hij de kennis van de gemeente en de commissie kan gebruiken en inzetten bij de planvorming. Er zou minder op de juridische werking van het bestemmingsplan ingezet moeten worden. In deze visie worden zowel het bestemmingsplan als de welstandsnota beschouwd als 'achtervang'.

Deze rolverschuiving betekent dat de commissie wat betreft samenstelling goed geëquipeerd moet worden (met alle disciplines vertegenwoordigd als stedenbouw en landschap, erven- en groendeskundige, cultuurhistorische kennis en architectuur). Verbreding van de commissie is ook om organisatorische redenen gewenst in de zin van overdracht van de rol van het K-team naar een uitvoerende organisatie. Beoordeling en handhaving van de beeldkwaliteitplannen op het tussenliggende schaalniveau is nodig. Het K-team is weliswaar tijdelijk ingesteld maar er zal altijd een planologische opgave zijn en er zullen altijd ontwikkelingen op het hoogste schaalniveau te beoordelen zijn. De evolutie van het werelderfgoed zal ook altijd geïmplementeerd moeten worden in het beleid. Zolang het K-team bestaat kan er overdracht van kennis tussen het K-team en de verbrede welstand georganiseerd worden en de verbrede welstand kan adviseren over de andere schaalniveaus en inrichting van de openbare ruimte. Op dit moment is er geen uitwisseling van elkaars adviezen of een gestructureerd overleg.

Witsen ziet geen instrumentele reden om een beeldkwaliteitplan op het niveau van de hele gemeente op te stellen. Voor de deelopgaven zijn beeldkwaliteitplannen opgesteld. Een beeldkwaliteitplan voor de hele gemeente is al gauw te abstract, laat teveel ruimte waar dat niet gewenst is en regelt elders teveel waar het niet nodig is. Ook van het instrument Beschermd Landschapsgezicht gaat naar de mening van Witsen geen aanvullende waarde uit.

Conclusies

- Een opgave voor het K-team is om te adviseren over het instrumentarium voor de toekomst. Onder andere in de welstandsnota.
- De rol van deze commissie moet verschuiven naar voorlichting, promotie en enthousiasmeren vooraf.

- De taak van de commissie moet verbreden naar meerdere disciplines en opgeschaald worden naar hogere schaalniveaus; van object naar het erf, landschap en openbare ruimte.
- De rol van het K-team is beperkt tot 2012. Het besef leeft dat deze rol overgenomen moet worden door de verbrede welstand. Daarbij kan niet alleen vertrouwd worden op het juridische instrumentarium omdat beeldkwaliteit zich niet altijd in regels laat vastleggen.

Verslag van het interview met "Het Gulden Verband", Klankbordgroep Welstandsbeleid in de Beemster.

Interview in het kader van het opstellen van een startnotitie over de 'herziening van de welstandsnota gemeente Beemster'.

Met mevrouw R. Ernsting en mevrouw Y. Eveleens
d.d. 16 december 2009

Doel van het interview is het onderzoeken van de werking van de huidige welstandsnota en op welke concrete onderwerpen de nota aanpassing en actualisatie vergt. De nota van aanbevelingen "Het Gulden Verband" (juni 2009) van de Klankbordgroep is het uitgangspunt voor de vragenlijst en het interview.

Mevrouw Ernsting is voorzitter en initiatiefnemer van de Klankbordgroep Welstandsbeleid en mevrouw Eveleens is nauw betrokken bij dit initiatief vanwege haar interesse voor de gebouwde omgeving als beeldend kunstenaar.

De klankbordgroep heeft de welstandsnota uitvoerig bestudeerd om inzicht te krijgen hoe en met welke instrumenten de doelstelling kan worden bereikt, n.l. hoe de kernkwaliteiten van het cultureel erfgoed/werelderfgoed te behouden. Het uitgangspunt in de nieuwe nota moet zijn het behoud van de cultuurhistorische waarden van het werelderfgoed Beemster, op grond van het nominatiedossier van UNESCO, waarin 3 elementen worden genoemd: het kavelpatroon, karakteristieke bebouwing en het open agrarische landschap. Er is een positieve grondhouding ten aanzien van de opbouw van de welstandsnota, verwoordt mevrouw Eveleens, de nota is helder opgebouwd en duidelijk van structuur, maar er bestaat twijfel of de nota voldoende leidend is in de praktische uitwerking. De Klankbordgroep is van mening dat de kernkwaliteiten, als gevolg van het voortschrijdend inzicht, nauwkeuriger in de nieuwe nota verwerkt zouden kunnen worden. Dit zou zijn effect kunnen hebben op de indeling en bovendien op de welstandsniveaus. Deze zouden verhoogd moeten worden voor het hele gebied. Net als het beschermd dorpsgezicht van Middenbeemster zou er ook een krachtiger niveau van toepassing moeten zijn op de overige dorpen en de buurtschappen van hoge cultuurhistorische waarde (o.a. Westbeemster, de Klaterbuurt, Blikken Schel), evenals de linten en plekken nabij stolpen. In Zuidoost Beemster is het karakter van de linten anders dan de overige linten; in dit gebied zie je van oudsher kleinere stolpen, de z.g. tuinders stolpen, vaak vast gebouwd aan het woonhuis. Mevrouw Ernsting refereert aan een voorbeeld op het Zuiderpad waar een notariswoning is verrezen terwijl een tuinders stolp, de oorspronkelijke wens van de planindieners, op grond van de kenmerken van dit lint mogelijk zou zijn geweest. Een afwijking van het beleid die de commissie had kunnen afwegen. Belangrijk is dat de welstandsnota goed aan sluit op het bestemmingsplan waarin de typologie wordt vastgelegd (omvang, bouw- en goothoogte, dakvorm).

Het voorstel om op grond van de werelderfgoedstatus de totale Beemster een bijzonder niveau toe te kennen vindt weerklank bij de geïnterviewden. Voor hen gaat het niet zozeer om dakkapellen maar

wel om de in het oog springende locaties en dorpsranden. Een aantal recente voorbeelden van gerealiseerde gebouwen is een doorn in het oog. Het zorgcentrum (Middelwijck/Beatrixpark) is daar een voorbeeld van. Het is het meest beeldbepalende gebouw van Middenbeemster geworden, maar dan in negatieve zin. De moderne architectuur past niet bij het historische dorpsgezicht door de ongelijkzijdige dakvorm die doet denken aan een fabriek. Ook de grijze kleur past niet op die plaats. De vormen zijn dominant t.o.v. het historische dorpsgezicht.

Ten aanzien van het onderwerp moderne architectuur kunnen de geïnterviewden zich wel vinden in eigentijdse architectuur maar dan moet deze zich wel voegen naar zijn omgeving. Dus niet per definitie historiserend maar er moet ook geen verbod op historiserende architectuur van kracht zijn. Zo'n verbod doet geen recht aan historiserend bouwen in de zin van bouwen met vakmanschap, streekeigen en passend bij het landschap en de identiteit van het landschap (gekoppeld aan het Belvédèrebeleid). Zowel bij eigentijdse als bij historiserende architectuur kan het misgaan ten aanzien van passend in de omgeving en bij de identiteit van het landschap. De Klankbordgroep is van mening dat er in de Beemster, werelderfgoed, geen ruimte zou moeten zijn voor experimenten, met grootschalige, contrasterende, megalomane gebouwen.

De klankbordgroep heeft een aantal vergaderingen van de welstandscommissie bezocht en concludeert dat de huidige commissie zorgvuldig adviseert en de nota beter hanteert. Zorgvuldiger zo lijkt het dan de vorige commissie waarvan de resultaten nu zichtbaar zijn en tot commotie hebben geleid (het zorgcentrum). Ook in dit verband is de welstandsnota geen toereikend (communicatief) instrument en kennisopbouw zou speerpunt van beleid moeten worden. Er zou wellicht veel bereikt kunnen worden met een op de burger gerichte folder, waarin uitleg over de identiteit en kenmerken op een rij worden gezet, die aan het begin van de planvorming (aan het loket) wordt verstrekt. Andere kennisopbouwende activiteiten zou het organiseren van cursussen zijn door bijvoorbeeld de boerderijenstichting en de erfgoedacademie.

De klankbordgroep acht het proces van groot belang en geeft aan dat een goed contact tussen de klankbordgroep en de betrokken ambtenaren noodzakelijk is. Hier zou in de toekomst op ingezet moeten worden. Het proces zou naar een hoger niveau getild kunnen worden. De indruk bestaat dat de gemeentelijke organisatie door sommige beeldkwaliteitplannen (plan Koning Middenweg) de welstandscommissie zeggenschap onthoudt, terwijl een onafhankelijke adviescommissie zoals de welstandscommissie goed zou kunnen beoordelen of een bouwplan in zijn omgeving past. De essentie in de Beemster is het landschap. De nota Beemstererf is in de gemeenteraad behandeld en vastgesteld. De klankbordgroep is blij met deze richtlijn en zou het een goede zaak vinden als dit beleid in de welstandsnota zou worden verwerkt. Het is van groot belang dat er voldoende beleid gemaakt wordt om de cultuurhistorische waarden van de Beemster te behouden.

Het kwaliteitsteam dat is ingesteld, is een stap in de goede richting. Dit team zou echter onafhankelijk van de gemeente moeten zijn en wellicht betaald moeten worden door de provincie. Ook na 2012 zal er nog een kwaliteitsteam nodig zijn.

Ten aanzien van het onderwerp burgerparticipatie achten de geïnterviewden het van belang dat een burger deelneemt in de commissie en men wil graag meedenken over de manier waarop dat vorm zou kunnen krijgen. Als meerwaarde ziet de klankbordgroep aanvulling van informatie en kennis van de omgeving en het creëren van draagvlak bij de burgers. Als voorbeeld wordt het bouwplan Westenburg in Westbeemster genoemd, waar een oude buitenplaats met stallen is gebouwd. Het is aan de aandacht van de commissie ontsnapt dat het hoofdgebouw een slag te groot is voor de locatie en het schaalverschil met de naastgelegen oude arbeiderswoningen is bij de beoordeling onopgemerkt gebleven. De maquette was prachtig. N.a.v. de vraag of een burgerlid een organisatie kan vertegenwoordigen werd beaamd dat dit de onafhankelijkheid van het burgerlid en daarmee ook van de commissie zou verminderen.

Voorlichting en communicatie vinden de geïnterviewden ook van groot belang. De agenda van de vergadering zou langer van te voren gepubliceerd moeten worden (2 weken in plaats van een dag

van te voren). En er zou een eigen, communicatief ingestelde ambtenaar aanspreekpunt moeten zijn voor bewoners.

De agrarische schaalvergroting met daarbij de supergrote schuren ,en ook minder fraai materiaal (b.v. metallic golfplaat) is een aantasting van het Beemster landschap. De trend van schaalverbreding, een combinatie van biologische landbouw en kleinschalige recreatieve voorzieningen zien de geïnterviewden als een wenselijke ontwikkeling in verband met de meestal kleinschalige activiteiten die dat met zich meebrengt. De Beemster blijft een woon- en werkgebied waar het brood verdiend moet worden. Men ziet bovendien liever kleinschalige voorzieningen dan grootschalige woningbouw.

Als laatste opgave voor de nota zou de klankbordgroep graag duurzaamheid in de nota verwerkt willen zien.

Toevoeging: De kernkwaliteiten van de Beemster als werelderfgoed.

De kernkwaliteiten staan uitvoerig beschreven in het nominatiedossier van de UNESCO.

In hoofdstuk 3 wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de bebouwing: De stolpboerderijen, de (voormalige) buitenplaatsen aan de Volgerweg en Zuiderweg, de dorpen Middenbeemster, Westbeemster, en Zuidoostbeemster, de buurten Noordbeemster, Klaterbuurt, De Blikken Schel, Halfweg, Het Hoekje enz. enz. Van deze bebouwing wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de karakteristieken. Verder is er een uitgebreide opsomming en beschrijving van alle monumenten in de Beemster waarbij wordt aangegeven hoe deze gebouwen worden beschermd middels de monumentenwet.

Op blz. 59 van de Nederlandse versie staat dat de Welstandscommissie door de gemeenteraad is aangesteld in 1993, met name om ook dienst te doen als monumentencommissie zoals bedoeld in de monumentenwet van 1988 art.15. Verder een uitgebreide beschrijving over hoe het monumentenbeleid in Nederland werkt.

Kernkwaliteiten zoals beschreven in de Streekplanherziening Nationaal Landschap Laag Holland. Uitwerking van de kernkwaliteiten zijn:

- openheid van het landschap
- geometrisch inrichtingspatroon
- karakteristieke lint en kruisdorpen met even karakteristieke en unieke boerderijtypen.

Behoud en versterking van deze kernkwaliteiten zijn belangrijke doelen in het beleid van Laag Holland, uitgewerkt in het "Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap Laag Holland 2007-2013".
Beeldkwaliteitplannen:

De provincie heeft een beeldkwaliteitplan van de Stelling van Amsterdam vastgesteld. De Klankbordgroep vindt dit een goed plan. Gebouwen die in dit gebied worden gebouwd zouden een extra hoge kwaliteitseis moeten krijgen.

De Klankbordgroep vindt dat de Welstandscommissie de bevoegdheid zou moeten hebben beeldkwaliteitplannen te beoordelen.

BIJLAGE 2:

Verslag bijeenkomst klankbordgroep

Bijeenkomst klankbordgroep welstandsbeleid Beemster

24 maart 2010, gemeentehuis van de gemeente Beemster.

Verslag

Aanwezig:

- Han Hefting, wethouder (voorzitter)
- Dick Appelman, voorzitter welstandscommissie Laag Holland
- Yolanda Eveleens, lid klankbordgroep welstandsbeleid Beemster
- Renny Ernsting, voorzitter klankbordgroep welstandsbeleid Beemster
- Jos Kuipers, Croonen Adviseurs, cultuurhistoricus
- Ewout Brouwer, Croonen Adviseurs, stedenbouwkundige
- Cees Stet, plantoelichter en teamleider Bouw- en woningtoezicht
- Harry Roenhorst, projectbureau Des Beemsters
- Tom Bult, teamleider ruimtelijke ordening
- Marlies van Diest, landschapsontwerper, projectteam WZNH
- Ingrid Langenhoff, sociaal geograaf, beleidscoördinator WZNH
- José van Campen, planoloog, projectteam WZNH

Afwezig:

- Mart Groentjes, boerderijenstichting
- De heer Beemsterboer, Historisch Genootschap
- Marije de Korte en Lodewijk van Roij, RCE

Kwaliteitsteam:

- Het kwaliteitsteam wordt gevraagd om schriftelijk te reageren

Opening:

Han Hefting heet de aanwezigen welkom. Marlies van Diest houdt een korte inleiding over de belangrijkste uitgangspunten van de startnotitie. De aanwezigen hebben de notitie allen van te voren ontvangen en kunnen bestuderen.

Na de inleiding van Marlies van Diest geven de aanwezigen (externen) hun reactie, waarbij steeds een discussie volgt.

Dick Appelman:

Complimenten voor de notitie. Er wordt een duidelijke ambitie uitgesproken. De keuze om van hoog naar laag schaalniveau te werken is een goede: de ruimtelijke kwaliteit wordt op het hoge schaalniveau bepaald; de details zijn dan minder van belang (waarmee niet gezegd is dat ze geen afbreuk kunnen doen aan de ruimtelijke kwaliteit). Natuurlijk moet nog worden uitgewerkt hoe die hoofdlijnen praktisch worden uitgewerkt, en hoe het zich verhoudt tot verworpen rechten en zaken die al misgegaan zijn, maar de invalshoek van de notitie is volgens Dick Appelman een stap voorwaarts.

Jos Kuiper:

Spreekt eveneens zijn complimenten uit. Hij wijst op de landelijke trend om welstandsnota's meer in de sfeer van RO en cultuurhistorie te trekken. De vraag is waarin de nieuwe nota zich straks zal onderscheiden van de nota's van buurgemeenten: wat is de ondergrens? Zal het ambitieniveau in een woonwijk van een 6min naar een 8 gaan?

Discussie: De cijfers 6min en 8 zijn een metafoor. Het gaat erom dat elk bouwwerk in zijn eigen 'biotoop' past; in een woonwijk kun je andere, minder gedetailleerde eisen stellen maar dat wil niet zeggen dat die wijk de moeite niet waard is. Het gaat bij elke ingreep om de gevoeligheid van de omgeving.

Yolanda Eveleens:

Complimenten voor de notitie, het is een gedegen en ambitieus stuk. Het bijzondere welstandsniveau voor het buitengebied en de buitenranden van de kernen is een goede keus. Kanttekening: Het Gulden Verband wijst modern bouwen niet af, maar wil alleen het taboe op historiserend bouwen doorbreken.

Het Gulden Verband vraagt of er nader onderzoek nodig is naar het bouwkundig 'DNA' van de Beemster? Discussie: De vraag is dan wat je ermee doet. Een inspiratieboek voor architecten lijkt te vrijblijvend. Harry Roenhorst zou graag een 'voorpost' willen hebben waar opdrachtgevers begeleid kunnen worden in het definiëren van de

opgave en het vinden van een ontwerper, vergelijkbaar met de ervenconsulent in Gelderland en Overijssel.

Het Gulden Verband vraagt hoe duurzaamheidsfaciliteiten (met name bij woningen) zich verhouden tot welstand. Wat hen betreft mag duurzaamheid prevaleren. Discussie: Kun je dat zo stellig in je beleid opnemen? Nee, vinden de meeste aanwezigen; de ontwikkeling naar duurzaamheid moet uiteraard gestimuleerd worden, maar voor zover deze bouwwerken niet vergunningsvrij zijn, mogen er daarbij zeker wel eisen worden gesteld met betrekking tot de esthetiek.

Renny Ernsting:

De startnotitie is een sprong in de goede richting. Bewonersparticipatie krijgt een goede plek. Het Gulden Verband wil nog verder nadenken in hoeverre zij betrokken zijn bij het burgerlid in de ARK. Voorstelbaar is ook dat Het Gulden Verband een dwarsverbinding houdt met de welstandscommissie. Discussie: in hoeverre moet het burgerlid in de ARK zich 'verantwoorden' naar de bewoners en naar de bewonersverenigingen? Aanbevolen wordt om een burgerlid nooit namens een organisatie in de commissie te benoemen. Laat de organisaties van bewoners hun zelfstandige rol in het proces houden. De rol van het burgerlid is vooral het inbrengen van lokale kennis en het 'doorvragen' ten behoeve van de uitleg en motivering van de adviezen.

Het Gulden Verband vraagt aandacht voor de opmerking dat 'alle ingrepen gedateerd moeten kunnen worden'. Moet je dat als wetmatigheid in de welstandsnota opnemen? Discussie: Het gaat erom dat je geen 'geschiedvervalsing' pleegt. Een vakkundige restauratie heeft de voorkeur, maar zodra er (ver-)nieuwbouw nodig is, is het in het monumentenbeleid gangbaar dat je niet een oud gebouw nabouwt. Dat kan namelijk nooit precies, met de regelgeving en maatvoering van nu. Waar het om gaat - daar zijn alle aanwezigen het over eens - is dat er geen wezensvreemde gebouwen komen, gebouwen die niet passen in hun biotoop. Dit is geen kwestie van persoonlijke smaak maar van goed begrip van de geschiedenis en de actuele ontwikkelingen in de omgeving.

Ewout Brouwer:

De notitie biedt interessante uitgangspunten. Het hoge welstandsniveau voor het buitengebied is een vooruitgang, en dit lijkt stevig en breed te worden opgepakt in de nieuwe welstandsnota. Kanttekening: de welstandsnota raakt aan de RO-discussies, bijvoorbeeld over recreatie-eenheden bij boerderijen, en over de Stelling van Amsterdam. Vraag is wat je nog meeneemt en wat je 'parkeert'.

Een andere kanttekening is dat er al veel studies en nota's over de erven zijn. Het is nu zaak een keuze te maken, op welk model moet het bestemmingsplan worden gebaseerd.

Han Hefting zegt dat de raadscommissie daarover nog in discussie is.

Cees Stet:

Vraagt naar de studie die wordt verricht door projectbureau 'Des Beemsters' naar de 'Beemsterschuur'. Hij wijst erop dat het begrip 'schuur' misschien nog verder gedifferentieerd moet worden: er zijn ligboxstallen, serrestallen, loopstallen, schuren voor landbouwwerktuigen etc. Je kunt hier geen standaard opleggen.

Harry Roenhorst zegt dat er zeker geen 'catalogusschuur' gemaakt zal worden. Het gaat om vormgevingsprincipes en materialisatie. Deze zaken moeten ook worden overgenomen in de welstandsnota.

Afronding:

Han Hefting concludeert dat er tijdens dit 'rondje' al veel discussiepunten besproken zijn. De aanwezigen hebben er geen behoefte om alle conclusies uit de notitie nog één voor één te bespreken.

De opstellers van de startnotitie bedanken de aanwezigen voor de complimenten en de discussie. Zij zien geen aanleiding om de notitie te wijzigen, en stellen voor het verslag van deze bijeenkomst als bijlage bij de notitie te voegen, zodat ook voor de gemeenteraad inzichtelijk is wat de meningen zijn.

De aanwezigen zijn het hiermee eens.

De oorspronkelijke planning kan daarmee worden aangehouden.

Han Hefting bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de bijeenkomst.